34ste jaar. — Nr 63. Zaterdag 28 Mei 1887.

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **groote Markt, n° 37-39, te Tongeren.**

Abonnement

Drie maal per week **6** franks per ja
Twee » » **5** » »
Een » » **4** » »
Een blad afzonderlijk **15** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** centiemen per drukreg
Reclamen, vonnissen en andere artikels voora
of binnen in het blad : **1** fr. den drukregel.

TONGEREN, 28 MEI.

Van alles wat.

De omstreken van Luik en van Bergen zijn deze laatste dagen opnieuw het tooneel van werkstakingen en van wanorden geweest. In onze nummers van dinsdag en van donderdag hebben wij onze lezers als de bijzonderheden over deze zaak medegedeeld. Doch een punt waarop wij willen aandringen is de houding der liberale drukpers.

Deze doet steeds de katholieken voor *uithongeraars* van het volk doorgaan. Nogtans, gelijk het de brusselsche briefwisselaar van het *Handelsblad* doet opmerken, zijn er wel erger uithongeraars dan zij die door redevoeringen of door geweld, de gereedschappen uit de handen der werklie slaan en hierdoor alleen den werkman veroordeelen om van honger te sterven, hij en zijne familie ?

***

Op welke manier ook men de gebeurtenissen van Henegouwen beschouwt, moet men bekennen dat het dank aan het gouvernement is dat de wanorden niet erger zijn : het heeft deze weten te voorzien en zich in staat gesteld ze te bedwingen.

Sedert de oproeren van meert 1886 heeft het gouvernement, Henegouwen geenen oogenblik uit het oog verloren.

Men wist dat het vuur onder de assche smeulde, en men zond in de voornaamste middenpunten vertrouwde mannen die het gouvernement heel nauwkeurig bekend hielden met alles wat er gezegd werd.

Zoo doende heeft men het komplot kunnen doen mislukken ; de waakzaamheid heeft de leiders en opstokers in de war gebracht.

Het gouvernement kende al de bewegers met naam en toenaam, en de gendarmerie had hunne signalementen.

Zij werden dan ook met veel zorg bewaakt en zoo gauw zij iets deden dat strafbaar was, heeft men die heeren aangehouden.

Al de daden van de overheid werden met veel kalmte, vastberadenheid en met wezenlijke kracht uitgevoerd.

***

Wie dezer dagen het meest met angst bevangen waren, dat waren voorzeker die groote liberale nijveraars uit Henegauwen die depeche op depeche zonden, of aan het provinciaal gouvernement van Bergen, of aan het ministerie van binnenlandsche zaken.

Zij vroegen gedurig bescherming voor hunnen persoon of voor hunne eigendommen.

Gij kunt u niet verbeelden wat schrik er heerschte bij de rijke liberale eigenaars van het steenkoolland. Op zeker oogenblik dachten zij, dat men hen allemaal ging verbranden, even als hunne kasteelen.

Wat was het ook eene vreugde, een geluk, toen zij de hulp zagen aankomen, hun door het konservatief ministerie gezonden werd !

Met wat geestdrift openden zij hunne prachtige kasteelen, om er de soldaten in te laten verblijven!

Wat bedankten zij in diepgevoelde woorden, den model-gouverneur, die overal verscheen waar slechts het minste gevaar dreigde !

Ik denk dat die groote nijveraars wonderlijke bedenkingen moeten maken, als zij hunne « gazetten » ontvangen, en daarin lezen dat de ware schuldige — *het gouvernement zelf is ; dat het onbekwaam is zich te doen eerbiedigen ; dat wij een ministerie van slapers hebben ; een mannen uit katoen gemaakt, die geen kracht in hun ziel hebben.*

Deze woorden staan letterlijk in *La Meuse* van zaterdag.

En ziedaar hoe die *eerlijke* liberale pers het gouvernement ondersteunt, als dit te strijden heeft tegen de vijanden van vrede en eigendom !

Andere bladen van die *eerlijke* pers zingen een ander deuntje ; zij lachen met het gouvernement, omdat het nuttelooze voorzorgen neemt en een dwazen overvloed van militaire macht voor den dag brengt.

O, wat zijn ze toch *eerlijk* en *vaderlandslievend* die liberale gazetten !

***

Verledene week, in de zitting der Kamer van volksvertegenwoordigers, heeft M. Beernaert, minister van financiën, eene verklaring afgelegd die, gansch het land door, eene niet geringe voldoening verwekte.

De ontvangsten der schatkist vermeerderen ; de ontvangsten der maand april 1887, namelijk, zijn veel aanzienlijker dan de ontvangsten der maand april 1886.

M. Beernaert voegde er bij dat, indien deze staat van zaken blijft duren, het eindelijk zal mogelijk worden de lasten te verminderen.

Bravo ! Ziedaar wat wij aan ons katholiek ministerie te danken hebben.

Waren de liberalen aan het roer gebleven, wij zouden nu, in plaats van de aangekondigde ontlasting, eene duchtige reeks nieuwe lasten op onzen kazak gekregen hebben.

***

Het socialism springt op krukken en slaat den zelfden weg als het liberalism in. Het verkeert in een tijdperk van crisis, waar het moeilijk zegevierend zal doorgeraken.

De hoofdmannen liggen volop in ruzie en de scheuring tusschen de waalsche en vlaamsche socialisten is reeds voltrokken.

In ieder dezer twee kampen zijn op den hoop toe nog andere scheuringen ontstaan, die de socialistische partij zullen ten gronde helpen.

Wij mogen dan ook niet nalaten aan de menschen het stichtend schouwspel te toonen van kerels die beweren dat ze de wereld gaan hervormen, en in hun eigen huishouden nog geen orde kunnen houden.

Dat is wel een bewijs dat die partij niet deugt, en dat de sukkelaars die er hun betrouwen in stellen schandelijk gefopt zijn.

De verschillende hoofden der partij maken elkander uit voor *slechteriken, dieven, lafaards* en meer ander schoon zaken. Stichtend, niet waar ?

Wat eene soort van *educatie* mogen die menschen ontvangen hebben ?

***

1789. — Frankryk wil het jaar zijner revolutie vieren : het jaar toen de omwenteling losbrak om al heel gauw, zooals altijd, in de grootste bandeloosheid te vervallen : in bloedplasserij, verbanning, plundering, diefstal, miskenning, vertrapping van alle recht.

Lang heeft men die omwenteling als eene onmisbare weldaad willen aanzien, de schelmstukken als deugden, de daders van deze als helden ; men heeft zelfs de guillotien verguld en haar met eene eerekrans omgeven.

Vandaag heeft de legende voor de waarheid plaats gemaakt, de ondervinding heeft geleerd, en de slimme burgers in Frankryk zelf aanzien deze revolutie als eene bloedige dolzinnigheid, voor welke Frankryk na honderd jaar, nog boet.

De republiek, zoo als wij hooger zeggen, wil nochtans de revolutie door heel Europa doen vieren en vereeren, en zij heeft verschillende landen uitgenoodigd tot eene wereldtentoonstelling in 1889.

Wat wij voorzien hadden gebeurt ; vele voornaame landen weigeren in dien dans mee te springen, en de weigering is onder alle opzichten gewettigd.

Dat Frankryk de revolutie viere en triomfliederen aanheffe bij het aandenken der hoofden, gekroonde en andere, die over het schavot rolden — dit staat aan dat land vrij ; doch wie meeviert keurt, om zoo te zeggen, die wandaden goed.

Welk land kan dat doen ?

***

Overigens de republiek van verleden eeuw heeft ons niets aangebracht dan jammer en ellende ; zij heeft ons, bij voorbeeld, bestolen, uitgeplunderd, uitgezogen, gebrandschat, landgenoten vermoord, onze vrijheid vernield, ons in plaats van deze de dwingelandij gegeven, onder de leugenspreuk van *liberté, égalité, fraternité.*

Veelal is, na honderd jaar, die fransche inval, die fransche wetgeving nog de oorzaak van veel twist en haat, die hier soms ontbranden.

De fransche overmacht is hier weggekeerd sedert 1815 ; maar haren steert slaat ons nog meer dan eens in het aangezicht.

Andere landen hebben zich niet zooveel als wij te beklagen ; maar zij weigeren uit grondbegin : het konservatief Europa kan de revolutie, die nog altijd dreigt, niet meê vieren en moet weigeren deel te nemen aan die feesten.

Wat zal België doen ?

Deelnemen aan de tentoonstelling, indien het denkt op deze te moeten verschijnen — hetgeen nog niet bewezen is — doch deelnemen aan deze zonder voorbehouding, zou eene misrekening zijn van het gezond verstand, eene verloochening van onze geschiedenis en van onze nationale eer !

***

De kommissie gelast met de herziening der bevoegdheden van de arrondissements-commissarissen is samengesteld uit de heeren de Gerlache en Vergote, gouverneurs van Luxemburg en van Brabant ; Melot, De Bruyn en Jamme, volksvertegenwoordigers. Bij die heeren is nog gevoegd de heer H. Pirmez, burgemeester van Gougnies.

Het is waarschijnlijk dat de rol der arrondissements-commissarissen zal beperkt worden tot die van toezieners over de rekenschap der gemeenten.

Landbouw.

Het gebruik der scheikundige meststoffen in de weiden.

Het is zeker dat de landbouwer belang heeft de scheikundige meststoffen in de weiden te gebruiken.

Het is niet minder zeker dat het gebruik van het stalmest in de weiden eene onverstandelijke en ongelukkige behandeling is. Een aanzienlijk gedeelte van het mest dient tot niets in de weiden. De weiden houden genoeg *humus* in ; een gedeelte van het stikstof (azote) vervliegt.

Twee beroemde geleerden, Lawes en Gilbert, hebben proefvelden gemaakt in eene weide, in goeden staat van bebouwing, waarvan de ondergrond leemachtig en krijtachtig was.

DEZE PROEFNEMINGEN HEBBEN 18 ACHTEREENVOLGENDE JAREN VAN 1856 TOT 1873, GEDUURD.

De uitslag is nauwkeurig nagezien geworden.

Ziehier de opbrengst per hectaar :

1ste perceel zonder meststof 2746 kil. hooi		Meer.
2de perceel. Mineraal meststof alleen 4457 kil. hooi		1711 kil.
3de perceel. Volledig meststof 5979 kil. hooi		3233 kil.
4de perceel. Volledig meststof (intensief) 7203 kil. hooi		4457 kil.
5de perceel. Stalmest (33,000 kil.) 5382 kil. hooi		2636 kil.

***

SAMENSTELLING DER GEBRUIKTE MESTSTOFFEN.

Het mineraal meststof dat gebruikt werd had de volgende samenstelling :

556 kil. sulfaat van potasch,
112 kil. sulfaat van soda,
112 kil. sulfaat van magnésie,
459 kil. superphosphaat.

Deze hoeveelheid meststof is waarlijk aanzienlijk, zij is zelf te sterk.

De planten kunnen opeen jaar zulke hoeveelheid vruchtbaar makende stoffen niet opslorpen.

Ook schijnt het ons zeker dat men deze mesting door de volgende kan vervangen :

1000 kil. kainite.
1000 kil. phosphaat van metaalschuim.

De kainite, rechtstreeks te Stassforth door 10,000 kilos gekocht, kost, geleverd in de statie van Tongeren, fr. 47,50 de 1000 kilos.

De phosphaten van metaalschuim kosten onder dezelfde voorwaarden fr. 27.

De mesting zou dus kosten fr. 47,50 + fr. 27,00 = fr. 74,50 per hectaar.

Met eene uitgaaf van 75 franken zou men jaarlijks 1711 kilos meer hooi winnen.

Het is zeker, dat onder deze voorwaarden het voordeelig is dit meststof te gebruiken. Inderdaad 1711 kilos hooi, aan 60 franken de 1000 kilos, hebben eene waarde van 102 franken.

Men zou dus gemiddeld 28 franken winst per hectaar hebben.

***

Op het 3de perceel had men hetzelfde meststof gebruikt als op het 2de perceel behalve dat men er 303 kilos soda-nitraat bijgevoegd had. De soda-nitraat kostte, over drie maanden, 22 fr. de 100 kilos.

In dit geval komt de mesting van het 3de perceel aan 141 franken per hectaar. Men bekomt alzoo 3233 kilos hooi meer, hetgeen eene waarde van 193,98 franken heeft.

De winst is dus hier van 53 franken per hectaar.

***

Op het 4de perceel heeft men de hoeveelheid soda-nitraat verdubbeld en de mesting kost 207 franken.

De jaarlijksche opbrengst is van 7203 kilos.

Dit parceel heeft dus 4457 kilos hooi meer opgebracht dan het parceel dat niet gemest geworden is.

De winst is van fr. 60,92 per hectaar geweest.

***

Op het 5de perceel heeft men jaarlijks 33,000 kilos stalmest gebruikt. Dit perceel heeft slechts 2636 kilos hooi meer per hectaar opgebracht. Deze opbrengst heeft eene waarde van 158 fr.

Integendeel beloopen de kosten van mesting 350 franken.

EN IS DUS EEN VERLIES VAN 192 FRANKEN PER HECTAAR.

Het is waar dat de grond rijker geworden is en dat het geheel meststof met door de planten opgeslorpt is geworden.

(Deze proefneming heeft slechts 8 jaren geduurd.)

***

Daaruit kan men besluiten :

1° DAT HET ONNOODIG IS IN DE WEIDEN STALMEST TE GEBRUIKEN.

2° DAT HET NIET VOORDEELIG IS, ONDER HET OOGPUNT DER SPAARZAAMHEID, STALMEST IN DE WEIDEN TE GEBRUIKEN.

3° DAT HET VOORDEELIG IS SCHEIKUNDIGE MESTSTOFFEN TE GEBRUIKEN,

Tongeren, 27 mei 1887.

H. R. JULIEN,
Ingenieur-Landbouwkundige.

Stads- & provincie nieuws.

Gemeente raad.

Onze gemeenteraad zal zich dezen avond om 6 uren vergaderen om een aantal zaken al te maken die voor de derde maal op de dagorde gebracht zijn.

Wij zouden weleens willen weten wat de liberale kiezers denken over het gedrag der liberale raadsleden die zij naar het stadhuis gezonden hebben. Is er ooit iets kinderachtiger te zien geweest dan het gedrag van onze liberale raadsheeren ? Zij worden geroepen om eene zitting bij te wonen van den raad en er is geen enkel onder hun die zich er na toe begeeft !

Natuurlijk kan dan de zitting niet plaats hebben, omdat de raad niet in voldoende getal is.

Eene tweede bijeenroeping wordt gedaan, en 't is alweer hetzelfde spel. De liberale leden laten zich roepen, maar zij spreken zich af om niet naar het stadhuis te gaan.

Maar de wet heeft die kinderstreken voorzien, en het artikel 64 der gemeentewet luidt als volgt : « De raad kan geene beslissing nemen indien de » meerderheid zijner leden in bediening niet » tegenwoordig is. Nogtans indien de vergaderi » twee maal samen geroepen is geweest zond » zich in getal gevonden te hebben, dan kan » na eene derde bijeenroeping, welk ook » getal der aanwezige leden zij, beraadslag » over de voorwerpen die voor de derde maal a » de dagorde gebracht zijn. »

De raad, voor de derde maal bijeengeroepen zal zich dus vandaag om 6 uren vergaderen zond dat de liberale leden de zitting nog langer kunne beletten.

Nu gaat gij ze zien komen.

Wij zeggen nog eens dat de handelwijze onze liberale raadsheeren een kinderachtig, een kleingeestig spel is, waar bij zij niets anders winne dan de verachting der verstandige lieden.

En daartusschen ziet men M. Barthels, voorzitter der rechtbank en M. Ghiméau een ons schepen.

T is om de schouders tot boven de ooren op te trekken.

—

3e Bijeenroeping.

Zitting van zaterdag 28 Mei om 6 uren 's avond

DAGORDE :

Kerk van St-Jan. Vergrooting. Aanbesteding.
Paleis van Justicie. Herstelling.
Kazerne van gendarmerie. Verslag van de H. Provincialen architekt over het drinkwater
Waterafleiding van den put der stad.
Plan van rechtlijning tusschen de Steenderen en Kruispoorten van den kant der stad.
Benoeming van eenen onderwijzer in de kosteloze gemeente jongenschool.
Vaststelling van het traktement van M. J Libot, hoofdonderwijzer in de kosteloze gemeente jongenschool genoemd.
Benoeming van den hoofdonderwijzer der school van volwassen. Vaststelling van het traktement.
Verkoop van den grond die het overschot uitmaakt van den wal tusschen de Kruispoort en de Hondstraat. Vaststelling van den verkoopprijs.
Buurtwegen. Weg van Henis. Rechtlijning.
Bureel van weldadigheid. Vragen van kwijtscheiding van landpacht.
Burgerlijke Godshuizen en Bureel van weldadigheid. Verpachting van het jachtrecht. Cohier van lasten.

Aan de dagorde van deze zitting zijn bijgevoegd, op aanvraag van MM. Ghiméau, Barthels, Neven en Claikens, krachtens artikel 62, alinea 3 der gemeente-wet.

Verdubbeling der lagere klassen der gemeente kosteloze jongenschool en desnoods benoeming van eenen onderwijzer voor deze functiën.

Speciaal krediet voor dit doel.

Bond der Katholieke Wachten.

Gelijk wij het in ons nummer van verleden dinsdag reeds gemeld hebben, heeft de algemeene vergadering der katholieke wachten van het land verleden zondag te Brussel plaats gehad.

M. Batardy, voorzitter van den bond, zegt dat, volgens het reglement, hij dit jaar het ambt van voorzitter niet meer zal aannemen. Men ging toen tot de samenstelling van het bureel over, en M. E. Vroonen, de dappere voorzitter der bloeiende societeit *Unie* van Tongeren, werd voorzitter van den bond uitgeroepen.

Op het banket heeft M. Woeste eene welverdiende hulde aan de societeit *Unie* toegebracht. M. E. Vroonen heeft M. Woeste bedankt en heeft den wensch uitgedrukt het werk der jonge wachten te zien bloeien en versterken.

Wij wenschen M. E. Vroonen hartelijk proficiat. Hetgeen hij voor de societeit *Unie* gedaan heeft is voor ons de klaarste waarborg van hetgeen hij voor den bond der jonge wachten doen zal. Wij twijfelen er geenszins aan dat onder zijn voorzitterschap dit uitmuntend werk zich zal verbreiden en uitstrekken.

11

EENIGE BLIKKEN (1)

OVER HET

OUD TONGEREN

(VERVOLG.)

Laat ons nu, na dit beknopt overzicht op de geschiedenis onzer moederstad, en tot slot onzer ondernomene taak de korte beschrijving geven van de zoo afgrijselijke ramp die Tongeren overviel in het jaar 1677.

Eenige historieke aanhalingen zullen noodzakelijk zijn om de omstandigheden in dewelke zulks gebeurde klaar aan te duiden.

In die tijden heerschte *Lodewyk de veertiende* gezegd *de Groote* over Frankryk. Deze vorst was met eenen sterken roemzucht bezield, en dank aan de voornitzienigheid van cardinaal Richelieu en zijne opvolgers bevond zich Frankryk in zulken staat van voorspoed en macht dat de koning alle stoffelijke noodigheden in handen had, om zijnen heerschzucht te voldoen.

Alzoo ziet men hem in 1667 den oorlog aan Spanje verklaren, ter gelegenheid der meesterschap over een gedeelteder belgische provinciën : Braband, Vlaanderen, Henegouwen en zekere andere deelen, welke toen aan het spaansch beheer onderworpen waren. Holland dat de naaste gebuur was van die door den franschen koning benijdde streken, stelde, met gedachte van zijn eigen bestaan te waarborgen groot belang aan het verwijderen der fransche legers, en ten dien einde, vereenigde het zijne troepen aan die des konings van Spanje ; doch de uitvallen sloegen hen tegen en na bloedige tochten gaf het *Verdrag van Aaken* in 1668 volle voldoening aan Lodewyk XIV. Die handelwijze vergaf hij Holland niet, overigens het koloniaal rijk en de fierheid van onze noordergeburen mishaagden den franschen vorst en in 1672 reeds verklaarde hij hen den oorlog. Dit tijdperk brengt voor Tongeren eene reeks van wanorders, plunderingen en verwoestingen bij, reeks welke de afgrijselijke brand van den 28ste augustus 1677 sluiten komt.

De 5de mei 1672 namen de franschen het prinsdom Luik (waarvan men niet moet vergeten dat onze stad deelmaakte) in, zonder rekenschap te houden van de onzijdigheid welke dit land was toegekend. Dit deden zij juist voor die reden, want zij waren voornemens de steden van den prins-bisschop te gebruiken om als stalplaats te dienen aan alle hunne oorlogsvoorraden, die zich aldus daar in veiligheid zouden bevinden. Den 12de reeds der zelfde maand deden 300 dragonders van het fransch leger inval in Tongeren, ontwapenden de burgers die op de wacht waren, dwongen de burgemeesters hun de sleutels der stad te geven en slooten alle stadspoorten behalve de Kruispoort.

Kort daarna bevond zich Lodewyk zelf te Nederheim *in de winning van Jadeit*, zegt een schrift van dien tijd, om van daar op Maastricht, de naburigste hollandsche stad, te trekken.

Het jaar 1672 eindigt voor Tongeren met eene betreurenswaardige ramp : den 31 december om middernacht, door de onvoorzichtigheid van eenen bediende sloeg de zaal der *brouwerszijde* in de Momberstraat, die tot ziekenhuis voor de fransche soldaten diende in brand, en het meestal zieken verloren het leven in het vuur of onder de instortingen.

De stad Tongeren bleef door het fransche volk bezet tot na de inneming van Maastricht door Lodewyk XIV ; bij den terugtocht, vernielde deze onze wallen. De oude muren tusschen de Kruis, de Steender, de Hasseltsche en de Maastrichterpoorten, werden omvergeworpen ; alleen de Moerenpoort vermoeide alle pogingen. De sleutels der stad, na deze omstormingen wierden in de handen der regeering teruggesteld, doch deze ontving het geloof, onze oude muren niet te herstellen, en ze in hunne puinen laten begraven te liggen.

Maar wij hadden met de franschmannen noch niet gedaan, en onze rekening met hen was nog niet vereffend : de Hollanders na een nog tweejaardurend gevecht keerden alle hunne pogingen op de herneming van Maastricht ; verscheidene ontmoetingen hadden plaats tegen de veldelgde muren onzer stad, die schrikkelijk, dan van overwinnaars, dan van overwonnene, dan van Franschen, dan van Hollanders te lijden had.

O Tongeren, Tongeren, Tongeren
Hoe die leghers u uytverhongeren,

zoo spreekt dat hoogergemeld schrift nog.

De laatste tafereel van dezen bloedigen en rampzaligen optocht moest zien verbeelden.

Graaf de Calvo die Lodewyk de XIVde te Maastricht als stadhouder vertegenwoordigde, zette de begonne taak voort : hij bevoel aan onze burgers de overblijfsels van onze muren en vestingen grondig te vernietigen : onze voorouders trachtten door het aanbieden van geld en levensmiddelen, dit droevig bevel te kunnen afkoopen : maar te vergeefs, niets kon Calvo's wil breken, en den 28 augustus zond hij naar Tongeren eenen stoet krijgslieden om eene militaire uitvoering uit te richten. Deze voerdden dit onmenschelijk bevel stormenderhand uit ; zij plunderden alle huizen, en staken daarna het vuur aan de vier hoeken der stad. De woorden zijn onvolkomen, om daar zelf een klein gedacht van te geven (1). Het vuur verslond den toren en het dak van O. L. Vr. kerk, de orgels, een gedeelte der kostbare reliquien ; de toren en een aanzienlijk gedeelte der St-Nikolaas kerk (2) ; de kapel en het klooster der Jesuiten in de Kielenstraat, der Celestienen in de Hemelingenstraat ; het stadhuis, elf huizen der sielen en 553 woningen ; op de grooten Markt alleen 29, op den Vlasmarkt 24, op den Plein 24, in de Kruisstraat 48, in de Hemelingenstraat 46, in de Kielenstraat 60, op de Leuren 54 enz. Dit gebeurde in de nacht van 18de tot 19de augustus. Juist eene maand nadien, kwamen de franschen opnieuw op. Zij tebben de huizen die door de verwoesting gespaard waren gebleven, plunderden ze eene tweede maal en staken ze zonder genade in brand. De verslagenheid was algemeen in de ongelukkige stad ; alles was in assche gelegd, en Tongeren bood het droevig schouwspel aan van een ruim veld overdekt met rookende puinhopen :

O Calvo, Calvo matris mansisses in alvo
Tungria nunc stares, moenia, tecta, lares.

O Calvo waart gij in den schoot uwer moeder gebleven,

Dan stond gij nog, Tongeren, met uwe muren, huizen en kerken.

Na dit gering overzicht der lotgevallen van ons oud Tongeren, en bij het sluiten van ons schrijven, laten wij den wensch uitdrukken dat onze goede moederstad en hare vreedzame inwoners in de navolgende jaren en eenwen mogen bevreid blijven tegen allen tegenspoed, en voormitgaan met stoffelijke en geestelijke goederen overvloedig begunstigd.

1812 wierd zij tot stalling van de paarden der fransche krijgsheden bestemd, daarna in gevangenhuis veranderd, en eindelijk in 1818 geheel afgebroken.

— EINDE. —

(1) Er bevindt zich in het bezit van M. Slegers-Schaetzen een tafereel van dien tijd dat dit vuur op eene overtreffende wijze afbeeldt.

(2) Deze kerk was gebouwd op de plaats tegen over ons hedendaags stadhuis, achter de woning der Juffr. Laminne, dus naast onze groote Kerk ; zij bestond van in de 13de eeuw. Na de ramp die ze zoo sterk had beschadigd gingen er vele jaren voorbij vooraleer zij zich tot den godsdienst weder beschikt vond. Onder de fransche omwen-

(1) Boveden maal.